

При складанні інтелект-карт важливо, щоб ті асоціації, які учень використовує, могли швидко відновитися у його пам'яті та правильно "розшифруватися".

Отже, використання схем дозволяють збільшити об'єм викладеного матеріалу на уроках, зменшують кількість часу на підготовку до уроків удома, збільшують творчий потенціал учнів, їх абстрактне та логічне мислення, розвивають мислення та мовлення.

Література

1. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін., - 2-е вид., допов. – К.: Каравела, 2009. – 400 с.

2. Голованець О.М. Використання опорних конспектів, таблиць, схем на уроках біології та природознавства як основа креативного мислення учня [Електронний ресурс] osvita.ua/doc/files/news/396/39607/Robota.doc.

3. Біологія 6-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів: станом на 07.06.2017 / Міністерство освіти і науки України. – К., 2017. – 52 с.

4. Павелків Р.В. Вікова психологія / Р.В. Павелків. – К.: Кондор, 2011. – 468 с.

5. Остапенко А.А. Крупноблочные опоры: составление, типология, применение / А.А. Остапенко, С.И. Шубин // Школьные технологии. – 2000. – №3. – С. 19–33.

УДК 373.047

ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ КЗ «ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЛІЦЕЙ-ІНТЕРНАТ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Р.К. Мельниченко¹, Б.В. Гамза²

¹ Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

² КЗ «Житомирський обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей» Житомирської обласної ради, вул. Коростишівська, 15, Житомир, 10007, Україна

Усебічний розвиток людської особистості покладено в основу парадигми сучасної освіти в Україні. Він обумовлює стратегію і тактику її розвитку. Особистість включає поєднання психофізіологічних та соціально-психологічних властивостей. При здійсненні профільного навчання дуже важливим є їх відповідність обраній сфері освіти і майбутньої професії дитини [2]. Саме сприяння професійному і соціальному самовизначенню учня є провідною метою освіти у старшій школі, про що наголошується в Концепції профільного навчання (2003, 2009, 2013 рр.) та інших нормативних документах.

Професійне самовизначення – це усвідомлення людиною рівня розвитку своїх професійних здібностей; структури професійних мотивів знань і навичок; відповідності власних умінь і навичок тим вимогам, які діяльність ставить перед людиною [4]. Професійне самовизначення, на думку Є. А. Клімова, не зводиться до одномоментної дії вибору професії та не закінчується завершенням професійною підготовкою за обраною спеціальністю, воно продовжується впродовж усього професійного життя [4].

Під час роботи в КЗ «Житомирський обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей» було здійснено ряд психолого-педагогічних досліджень.

Мета дослідження – діагностика професійного самовизначення ліцеїстів випускних класів різних профілів навчання.

Предмет дослідження – професійні інтереси, схильності старшокласників.

Матеріал і методи. Для дослідження використано «Карту інтересів» Голомштока [1, с. 99– 106]; опитувальник Є. Клімова [5]; опитувальник професійних схильностей Л. Йовайши в модифікації Г. Резапкіної [4].

В опитуванні взяли участь 110 респондентів: ліцеїсти IV-I (історичний профіль), IV-X (хіміко-біологічний), IV-M (математичний профіль) та IV-U (українська філологія) курсів.

Результати і висновки. Обробка даних анкетування показала відмінності професійного спрямування та інтересів ліцеїстів різних профільних класів. Так, серед учнів IV-X курсу (хіміко-біологічний профіль) найбільша кількість дітей (41 %) характеризується яскраво вираженим інтересом до медицини, а інтерес до хімії, біології, спорту, педагогіки лежить в межах 7-11 %. Домінуючою професійною схильністю учнів цього профілю є схильність до дослідницької (інтелектуальної) роботи. Значний відсоток становлять схильності до екстремальних видів діяльності та до роботи з людьми (по 25 %). Дослідження за методикою Є. Клімова ліцеїстів хіміко-біологічного класу показало, що найбільша кількість учнів надає перевагу типу професій «Людина – Людина» (50 %) та «Людина – Природа» (46 %).

Ліцеїсти IV-U курсу (філологічний профіль) мають виражені інтереси до педагогіки (21 %) та журналістики (21 %). Домінуючою є схильність до роботи з людьми (33 %) та до естетичних видів діяльності (29 %). Методика Є. Клімова свідчить про те, що найбільша кількість учнів надає перевагу типу професій «Людина – Людина» (52 %) та «Людина – Природа» (43 %).

Ліцеїсти IV-I курсу (історичний профіль) мають найбільш виражені інтереси до історії (28 %) та права (24 %). Домінуючими є схильність до естетичних видів діяльності (51 %) та до роботи з людьми (21 %). Найбільша кількість учнів надає перевагу типу професій «Людина – Людина» (64 %).

Ліцеїсти IV-M курсу (математичний профіль) мають сформовані інтереси у сфері фізики, електро- і радіотехніки, математики, техніки (13-19 %). Домінуючою професійною схильністю цих старшокласників є схильність до дослідницької (інтелектуальної) роботи (37 %) та планово-економічної діяльності (18 %). Найбільша кількість учнів надає перевагу типу професій «Людина – Техніка» (31 %) та «Людина – Знакова система» (44 %).

Аналіз результатів психолого-педагогічного дослідження професійної спрямованості старшокласників доводить, що серед ліцеїстів КЗ «Житомирський обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей» досить добре виражене професійне спрямування, і переважна більшість профілів навчання відповідає інтересам і схильностям дітей. Це свідчить про правомірність системи відбору дітей до КЗ «Житомирський обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей», що ґрунтується на врахуванні інтересів і бажань учнів; рівня їх знань (вступ на конкурсній основі) та психологічній діагностиці на ранніх етапах.

Література

1. Зеер Э. Ф. Профориентология : Теория и практика : учеб. пособ. для высшей школы / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Н. О. Садовникова. – М.: Академический проект: Фонд «Мир», 2008. – 190 с.
2. Клімова Н. Профільне навчання – шлях до майбутньої професії / Н. Клімова // Дир. шк., ліцею, гімназії. – 2013. – № 5. – С. 36 – 44.
3. Кочерга О. Адаптація учнів 10 класів до профільного навчання: психолог. супровід / Оксана Кочерга // Психолог. Шкільний світ : всеукр. газ. – 2010. – № 27/28. – С. 40– 51.
4. Опросник профессиональных склонностей / Резапкина Г. В. Отбор в профильные классы. – М. : Генезис, 2006. – 124 с.
5. Практикум по дифференциальной психодиагностике профессиональной пригодности: Учебное пособие / под общ. ред. В. А. Бодрова. – М.: ПЕР СЭ, 2003. – 768 с.